

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 32/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Øyvind Johnsen

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om
særskilt kompensasjonsordning.
Spørsmål om innhentet spesialisterklæring
er mangelfull

Beslutningsdato: 8. mars 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge – Skadelidte tilkjennes
maksimal ytelse etter
kompensasjonsforskriften. Full dekning
av saksomkostninger for klageomgangen
tilkjennes.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████ over en periode på ca syv måneder i ██████████. I 2010 ble han tilkjent kr. 252.136 i billighetserstatning etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 for en varig medisinsk invaliditet på 30 %. Samme år ble det fremmet krav etter kompensasjonsforskriften. Etter avtale mellom partene ble dr. Svend Ole Nielsen gitt i oppdrag å utarbeide spesialisterklæring etter det særskilte mandatet for ordningen. Dr. Nielsen fant at skadelidte er påført en posttraumatisk stresslidelse og at det er sannsynlighetsovervekt for at FN-tjenesten er den langt overveiende årsaken til hans psykiske lidelser. Det angis at skadelidte som følge av dette har liten restervervsevne og det anses ikke realistisk at han skal komme tilbake i inntektsgivende arbeid. For øvrig er skadelidte innvilget 100 % uførepensjon, hvorav 34 % er beregnet med yrkesskedefordeler.

I vedtak av 21. juni 2011 ble skadelidte etter en skjønnsmessig vurdering innvilget 67 % av maksimal kompensasjon. SPK har lagt vekt på at erklæringen fra dr. Nielsen ikke sier noe om hva som ville vært situasjonen dersom FN-tjenesten tenkes bort. Etter SPKs syn viser sakens dokumenter at skadelidte uansett ville blitt delvis ervervsufør på grunn av somatiske lidelser.

Vedtaket er påklaget med krav om maksimal kompensasjon, idet det anføres at skadelidte ville vært i fullt arbeid i dag dersom en tenker traumene i FN-tjenesten bort. Det bestrides at de somatiske plagene alene ville ført til delvis ervervsuførhet. Subsidiært er det anført at de somatiske plagene er forårsaket av den psykiske belastningsskaden og at den uførhet disse eventuelt har medført er kompensasjonsrelevant.

Skadelidte møtte ikke ved nemndas behandling av saken, men har fremmet merknader i eget brev. Blant annet orienteres det om at NAVs vedtak om yrkesskedefordeler er påklaget. Det anføres at bevisbyrden for at skadelidte uansett ville falt ut delvis, må påligge SPK og at det ikke er ført tilstrekkelig bevis i så måte. Det er også lagt ved diverse forskningsartikler som hevdes å underbygge at de somatiske plagene kan være forårsaket av posttraumatiske stresslidelse.

2. Nemndas vurdering

Det er på det rene at skadelidte har en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon, og at han i dag er 100 % varig ervervsmessig ufør. Det nemnda må ta stilling til er om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader, eller om skadelidte ville ha falt ut delvis uansett som følge av fysiske skader som ikke skyldes FN-tjenesten.

Kravene til årsakssammenheng må utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Nemnda vil i den sammenheng presisere at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for en forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret. Det er i utgangspunktet skadelidte som

bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Ut fra de beskrivelser som er angitt i den sakkyndige erklæringen om så vel hendelser skadelidte har vært utsatt for, som om de psykiske følger det har hatt for ham, foreligger etter nemndas vurdering i utgangspunktet en relevant erstatningsbetingende årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes uførhet. Kjernespoersmålet i saken er om skadelidte, dersom FN-tjenesten tenkes borte, likevel ville ha blitt delvis ufør.

SPKs vedtak innebærer at skadelidte som følge av somatiske plager ville ha blitt varig ervervsmessig ufør med minst 33 % også om FN-tjenesten tenkes borte. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, og nemndas vedtak i sak 4/2011 og 15/2011.

SPK har særlig vist til en legeerklæring av 22. mars 2010 fra skadelidtes fastlege til NAV. Her fremgår det blant annet at han er plaget med hissig psoriasis som begrenser mulighetene for å arbeide i fuktutsatte miljøer, revmatiske leddplager i form av psoriasisartritt og funksjonsbegrensende nakke- og ryggproblematikk som ikke kan behandles operativt.

De somatiske lidelsene som er beskrevet, er etter det nemnda erfarer ikke ensbetydende med uførhet. Det er nok riktig at for eksempel alvorlige psoriasisplager kan legge visse begrensninger med hensyn til valg og innretning av arbeid, men det virker etter nemndas syn fremmed å skulle si at skadelidte av den grunn alene ville falt delvis ut av arbeidet. Det er ikke fremlagt dokumentasjon omkring omfanget av denne lidelsen og hvilke konsekvenser den isolert sett ville kunne påføre for så vidt gjelder ervervsevne. Den reelle funksjonsbegrensningen synes å oppstå når de somatiske plagene kombineres med den psykiske lidelsen. Det kan i den anledning vises til saksbehandlingsblankett vedrørende uførepensjon fra NAV, hvor det blant annet heter:

«Rent teoretisk kan man tenke seg at videre skoleing til annet yrke som ikke er belastende for rygg/nakke og som heller ikke provoserer hans psoriasis er mulig. Imidlertid setter hans psykiske plager klare begrensninger hva gjelder videre utdanning...» Det er nærliggende å forstå dette slik at det er samvirket av somatiske og psykiske plager som blir utslagsgivende for at skadelidte blir ufør, og hvor nettopp de psykiske plagene begrenser skadelidtes muligheter for omskoleing. Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter *«Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal bevisskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag.»* Dette får også innvirkning på forståelsen av senere inntrufne omstendigheter. Det er ikke påvist forhold som tilsier at de somatiske lidelser alene er av en slik alvorlighetsgrad at de ville medføre delvis uførhet. På denne bakgrunn finner nemnda at SPK ikke har oppfylt bevisbyrden for så vidt gjelder anførselen om at skadelidte ville ha falt ut delvis uansett. Nemnda legger etter en helhetsvurdering til grunn at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at de somatiske plagene i seg selv ville medført delvis ervervsmessig uførhet.

Det blir dermed ikke nødvendig å ta stilling til skadelidtes subsidiære anførsel om at de somatiske plagene skyldes den psykiske belastningsskaden. På generelt grunnlag finner nemnda likevel grunn til å presisere at en ikke kategorisk kan fastslås at somatiske skader ikke vil kunne danne grunnlag for kompensasjon. Kompensasjonsforskriften retter seg mot *«Personer som har pådratt seg varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon og som har medført varig ervervsmessig uførhet»*, jf. § 3 første ledd. Det følger av dette at uførheten må stå i en faktisk og rettslig årsakssammenheng med en psykisk belastningsskade. Dette innebærer ikke at uførhet som skyldes somatiske plager aldri vil kunne være kompensasjonsrelevant. Det må stadig foretas en konkret vurdering som bygger på

allment akseptert medisinsk viten, jf. nemndas uttalelser i sak 15/2011. Uførhet som skyldes fysiske utslag av en psykisk belastningsskade og som gjerne avtar eller forsvinner om den psykiske lidelsen kureres, vil etter omstendighetene kunne danne grunnlag for kompensasjon. Sammenhengen mellom en psykisk belastningsskade og fysiske skader vil dog i mange tilfeller vil være for fjern, avledet og upåregnelig til at det i rettslig sammenheng kan konstateres årsakssammenheng.

I denne saken legger nemnda til grunn at den psykiske belastningsskaden har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele uførheten. Det er ikke sannsynliggjort at skadelidte ville ha falt ut delvis uansett som følge av andre lidelser. Konsekvensen av dette er at skadelidte har krav på full kompensasjon etter kompensasjonsforskriften § 4. Det er allerede utbetalt kompensasjon for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 67 %. Skadelidte tilkommer ytterligere 33 % av maksimal erstatning, beregnet med grunnlag i någjeldende grunnbeløp. Dette utgjør kr. 914.945.

For klageomgangen har advokat Johnsen fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 30.937,50 inkl.mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 13 timer og 45 minutt. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Saken har reist kompliserte spørsmål og nemnda har ingen merknader til tidsbruken. Kravet skal derfor dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge, i det skadelidte har krav på maksimal ytelse etter kompensasjonsforskriften. SPK skal utbetale ytterligere kr. 914.945 til skadelidte.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 30.937,50 inkl.mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 28. mars 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder